Cultuurvisie 2026 - 2035

Samen sterker:
Cultuur als verbinder in onze gemeente

Timeline

gemeente Overbetuwe

COLOFON

Titel document:
Cultuurvisie 2026-2035. Samen sterker: Cultuur als verbinder in onze gemeente

Samenstelling:
Team kunst, cultuur en erfgoed

Fotografie:
Amber van den Heuvel: Kunstwerken en erfgoed
Annemieke van der Kaa & Irene Flapper: Dans cultuureducatie
Atelier Ilse Aarsman: Workshop schilderen
Betuws Oorlogsmuseum “The Island” 1944-1945
Barbara van Meegen: Koor Eigen Wijs
Carnavalsvereniging De Blauwe Steen
Daniëlle Langelaar: Voorpagina kunstwerk Timeline
Diederik Mittendorp: Romeinenfestival
Diane Radstake: Theater De KiK
Gelderse Smalspoor Stichting
Henk Thijsen: Toneelgroep Hemmen
Rein de Jong: Galerie de Sleedoorn
Theater Klare Taal

Vormgeving:
Print&Design gemeente Overbetuwe

Datum:
Juni 2025

Gemeentehuis Overbetuwe
Dorpsstraat 67, 6661 EH Elst
Postadres: Postbus 11, 6660 AA Elst
Telefoonnummer: 0481-362300
E-mail: info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl

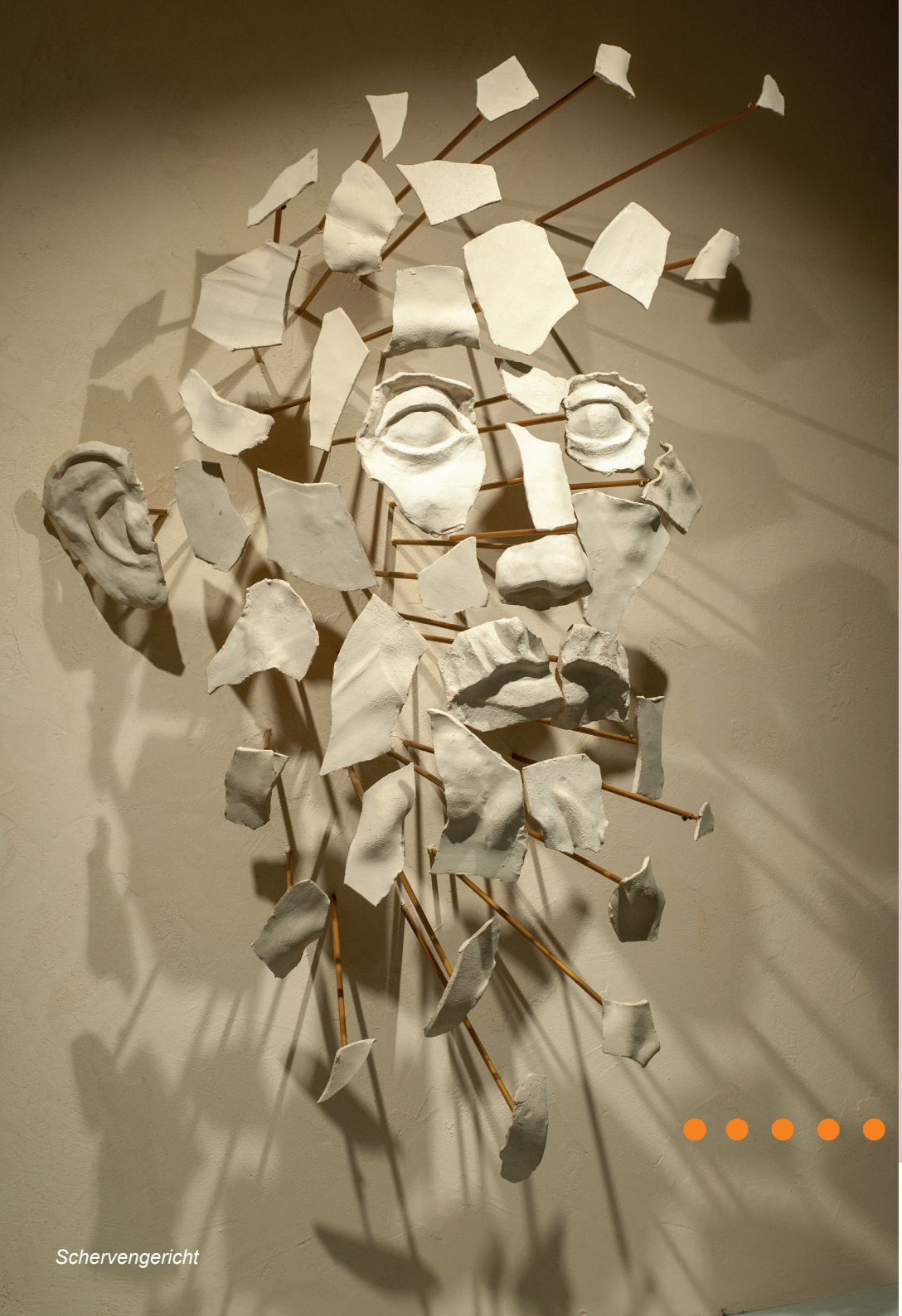
INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord 4
2. Inleiding 5
   - 2.1 De waarde van cultuur 7
   - 2.2 Een visie voor 10 jaar 8
3. Visie op cultuur in Overbetuwe 9
   - 3.1 Culturele infrastructuur 9
   - 3.2 De rol van amateurkunst 10
   - 3.3 Cultureel erfgoed 11
   - 3.4 Cultuureducatie 12
   - 3.5 Cross-sectorale samenwerking 13
   - 3.6 Vrijwilligers dragen onze cultuur 14
   - 3.7 De rol van de gemeente 14
   - 3.8 Gerichte aandacht voor doelgroepen 16
4. Speerpunten 17
   - 4.1 Toegankelijke en bestendige kunst-, cultuur- en erfgoedsector 17
   - 4.2 Jongeren betrekken bij kunst, cultuur en erfgoed 17
   - 4.3 Erfgoed beschermen, benutten en beleven 17
   - 4.4 Partnerschap versterken 17
5. Bestaand beleid 18
   - 5.1 Gemeentelijk beleid 19
   - 5.2 Landelijk beleid 20
6. Financiën 21
   - 6.1 Budgetten 22
   - 6.2 Subsidies 22
7. Evaluatieproces 24
8. Totstandkoming 25
9. Dankwoord 26
10. Begrippenlijst 27

Bijlage: Lijst organisaties in de culturele infrastructuur 29

Waal, door groeikracht verbonden

Schervengericht

1. VOORWOORD

Kunst, cultuur en erfgoed als basis voor verbinding

Iedereen heeft dagelijks te maken met kunst, cultuur en erfgoed. Denk aan de muziek waar je naar luistert, de oude kerk waar je langs loopt of het boek dat je leest. Wat betekent kunst voor ons en wat levert het ons op? Het is niet altijd eenvoudig om dat onder woorden te brengen, maar we weten dat kunst iets bijzonders doet. Het raakt ons.

Met trots presenteren wij u deze cultuurvisie. In Overbetuwe zien we kunst en cultuur als iets wat mensen met elkaar verbindt. Of het nu gaat om een lokaal festival, een theatervoorstelling of de zorg voor ons erfgoed: cultuur brengt mensen samen en zorgt ervoor dat iedereen zich welkom voelt.

Onze gemeente beschikt over een rijke culturele infrastructuur, van podiumkunsten en kunst in de openbare ruimte tot een sterk verenigingsleven en uniek erfgoed. Samen maken we cultuur toegankelijk voor iedereen. Met deze cultuurvisie bouwen we aan kunst, cultuur en erfgoed als basis voor een inclusieve gemeenschap.

Onze bijzondere dank gaat uit naar de klankbordgroep, die met haar waardevolle inbreng een onmisbare rol heeft gespeeld in de totstandkoming van deze visie. Voor u ligt het eindresultaat: een gedeelde koers voor de toekomst van ons cultuurbeleid. Wij nodigen u uit om samen te bouwen aan een toekomst waarin kunst en cultuur niet alleen ons leven verrijken, maar ook onze gemeenschap sterker maken.

Namens het College van Burgemeester en Wethouders,

Evert Westerbeek
Wethouder kunst, cultuur en erfgoed

2. INLEIDING

Cultuur is de manier waarop mensen zich uiten, samenleven en hun omgeving vormgeven. Het gaat om wat mensen doen, denken, voelen én hoe zij dat tot uiting brengen. Cultuur is anders dan natuur: het gaat om wat mensen zelf creëren. In brede zin gaat cultuur over de manier van leven in een samenleving en over wat van generatie op generatie wordt doorgegeven – zoals verhalen, gebruiken, gebouwen en kunst. Gemeente Overbetuwe draagt actief bij aan een levendig cultureel klimaat, waarin ruimte is voor eigen initiatief, samenwerking en culturele ontwikkeling voor iedereen. In deze visie zien we cultuur als iets dat mensen verbindt en verrijkt. De gemeente stimuleert initiatieven, zorgt voor toegankelijkheid en werkt samen met partners om cultuur voor iedereen mogelijk te maken.

Het doel van deze visie is dat cultuur voor iedereen in Overbetuwe toegankelijk, begrijpelijk en aantrekkelijk is – nu én in de toekomst. In deze visie wordt het woord ‘cultuur’ gebruikt als een overkoepelend begrip voor kunst, cultuur en erfgoed. Andere onderwerpen, zoals bibliotheken, rijks- en gemeentemonumenten (als gebouwd erfgoed) en lokale omroepen, vallen buiten deze visie. Een uitgebreide begrippenlijst is te vinden op pagina 27.

> “Kunst, cultuur en erfgoed zijn van wezenlijk belang. Ze geven uitdrukking aan universele emoties, spiegelen persoonlijke gedachten, bieden ruimte voor interpretatie en passen zich aan de behoefte van de kijker, doener aan...”
>
> – Deelnemer enquête Kunst, Cultuur en Erfgoed 2024 –

Denkbeelden

Romeinenfestival

Vragen of toelichting nodig?

We hebben ons best gedaan om deze visie zo helder mogelijk te verwoorden. Toch kan het voorkomen dat sommige delen lastig te begrijpen zijn. Bij vragen of onduidelijkheden denken we graag mee.
Neem gerust contact op via info@overbetuwe.nl. Schrijf in het onderwerp: Afdeling Kunst, cultuur en erfgoed.

2.1 De waarde van cultuur

Voor gemeenten is cultuur een belangrijk onderdeel en uitgangspunt van het beleid. Kunst, cultuur en erfgoed geven niet alleen inzicht in de wereld en vorige generaties, maar raken mensen ook persoonlijk. Cultuur zet aan tot denken en geeft nieuwe ideeën. Door lessen op school helpt het ook kinderen en jongeren om met anderen om te gaan, om creatief te zijn en om goed te leren nadenken. Zo leggen we de nadruk op wat cultuur betekent voor mensen van nu: het helpt om je beter in anderen te verplaatsen, anders te denken en jezelf te ontwikkelen. Ook maakt het mensen meer betrokken bij de samenleving.

Culturele activiteiten versterken de identiteit van een gemeenschap. Ze zorgen voor ontmoeting, onderlinge verbondenheid en laten zien wie we zijn en waar we vandaan komen. We onderstrepen daarmee niet alleen de historische waarde van cultuur, maar juist ook de betekenis die cultuur vandaag de dag heeft voor onze samenleving. Kunst, cultuur en erfgoed maken, naast de waarde voor inwoners, de gemeente aantrekkelijker voor toeristen en recreanten. Dit versterkt de lokale economie. Cultuur draagt ook bij aan een prettige en inspirerende leefomgeving, waarin het fijn is om te wonen, te werken en te verblijven.

Theater Klare Taal

Opening culturele seizoen Theater De KiK

2.2 Een visie voor 10 jaar

Overbetuwe kiest voor een stevige en toekomstbestendige basis voor cultuur. De looptijd van deze cultuurvisie beslaat een periode van tien jaar: van 2026 tot en met 2035. Ons toekomstbeeld is dat we in 2035 een gemeente zijn waarin cultuur voor iedereen vanzelfsprekend is. Cultuur is van en voor iedereen en vraagt om meer dan losse activiteiten of marktwerking.

We investeren in een sterke culturele basisinfrastructuur met toegankelijke voorzieningen en een divers aanbod, zodat cultuur voor iedereen bereikbaar blijft. Door cultuur blijvend onderdeel te maken van gemeentelijk beleid, zorgen we voor voortgang op de lange termijn. Om onze ambities om te zetten in tastbare resultaten, ontwikkelen we iedere twee jaar een uitvoeringsagenda met concrete doelstellingen. Zo houden we ons beleid actueel, zonder de lange termijn uit het oog te verliezen.

3. VISIE OP CULTUUR IN OVERBETUWE

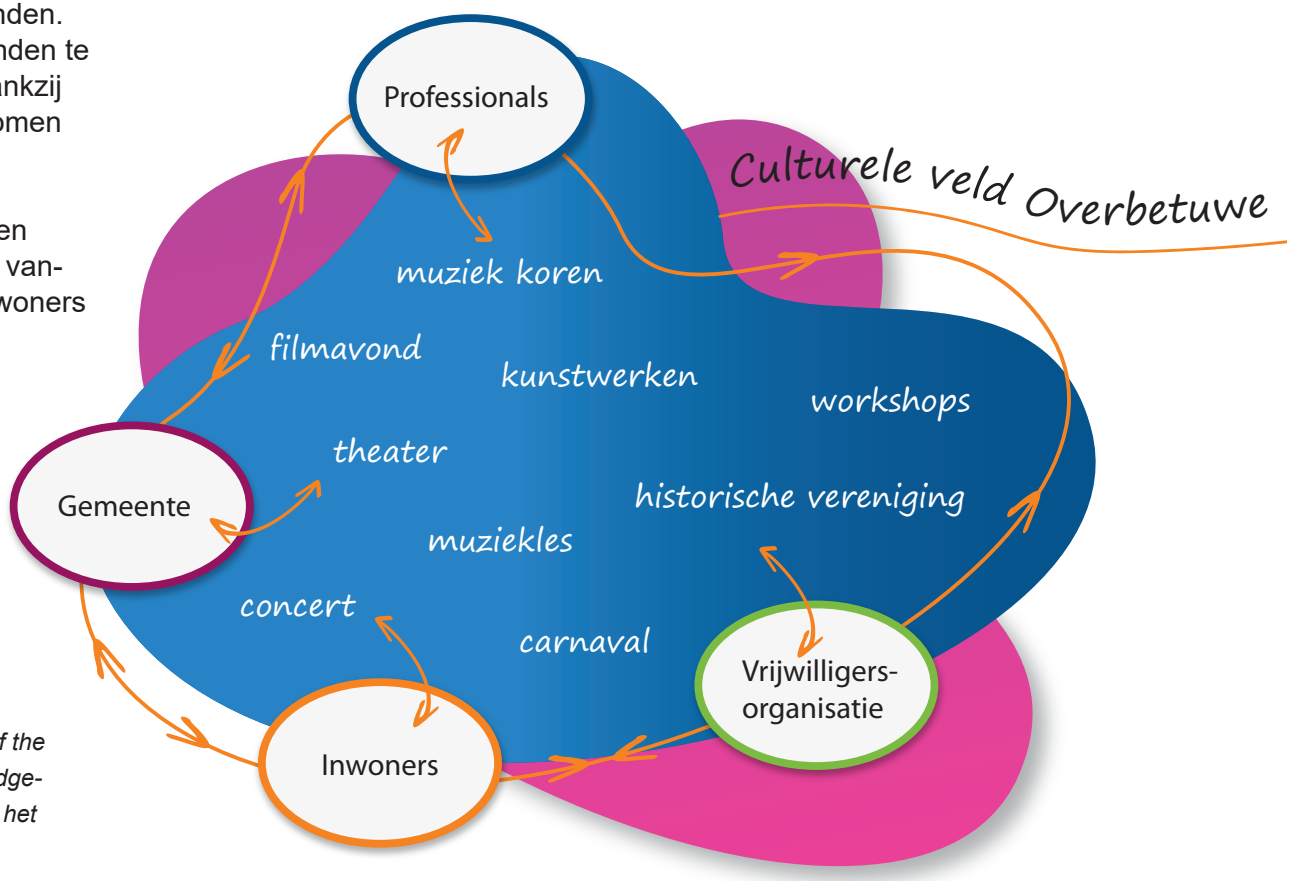
Overbetuwe heeft een rijk cultureel leven, gedragen door verenigingen, kunstenaars, vrijwilligers en inwoners die zich met hart en ziel inzetten. Cultuur is overal om ons heen: in lokale festivals, toneelstukken, tradities, schilderlessen en muziekverenigingen. Ze verbindt mensen, versterkt gemeenschappen en geeft kleur aan onze leefomgeving.

Cultuur is niet alleen iets om van te genieten, maar is ook een middel dat bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat zowel actieve als passieve deelname aan kunst en cultuur grote positieve effecten heeft. Het vermindert stress, vergroot de veerkracht en draagt bij aan het algehele welbevinden. Creatieve activiteiten helpen mensen zich te uiten, zich verbonden te voelen met anderen en geven zin en plezier aan het leven. Dankzij deze kwaliteiten kan cultuur zeker een rol spelen in het voorkomen van eenzaamheid en in het versterken van gezondheid*.

Onze visie op cultuur in Overbetuwe is er een van verbinding en toegankelijkheid. We bouwen aan een gemeente waar cultuur vanzelfsprekend is, waar ruimte is voor ieders verhaal en waar inwoners samen cultuur maken, beleven en doorgeven.

3.1 Culturele infrastructuur

De culturele infrastructuur van Overbetuwe is veelzijdig (zie lijst met organisaties in de bijlage). Binnen de gemeente is een breed scala aan locaties en organisaties te vinden die fungeren als ontmoetingsplekken voor culturele en sociale activiteiten. Van theaters en dorpshuizen tot publieke galerieën, muziekverenigingen, historische verenigingen, carnavalsverenigingen en creatieve initiatieven: deze instellingen en organisaties zijn van groot belang voor het culturele leven in de gemeente. Samen vormen zij de basis voor een levendig cultureel klimaat in Overbetuwe.

* *Wereldgezondheidsorganisatie (WHO): What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019). De Wereldgezondheidsorganisatie heeft 900 onderzoeken geanalyseerd en concludeert: het beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden.*

3.2 De rol van amateurkunst

Amateurkunst speelt een belangrijke rol in het versterken van de sociale samenhang in onze gemeente. Het omvat kunstvormen zoals koren, orkesten, toneel- en dansgroepen, en carnavalsverenigingen. Deelname aan amateurkunst draagt bij aan persoonlijke groei en versterkt de onderlinge band tussen inwoners. Door samen te creëren, ontstaan nieuwe ervaringen en herinneringen, wat de sociale verbinding vergroot en het gemeenschapsgevoel versterkt. In Overbetuwe kunnen mensen zo hun talenten ontdekken en daarmee draagt amateurkunst bij aan een inclusieve en betrokken samenleving.

Koor Eigen Wijs

3.3 Cultureel erfgoed

Ons cultureel erfgoed vormt een belangrijk deel van de identiteit van de gemeente. De Romeinse tempel onder de Grote Kerk in Elst – onderdeel van het UNESCO-Werelderfgoed – is daar een sprekend voorbeeld van. Erfgoed biedt niet alleen een venster op het verleden, maar creëert ook kansen voor educatie, recreatie en toerisme. Op basis van de erfgoedinventarisatie die in 2025 is uitgevoerd, zetten we in op een toegankelijke en beleefbare erfgoedpraktijk. We benaderen erfgoed als drager van identiteit. Voor ons als gemeente gaat het niet alleen om gebouwen, maar ook om immaterieel erfgoed, zoals verhalen, tradities en de manier waarop inwoners zich ermee verbonden voelen. We initiëren en ondersteunen projecten die erfgoed beleefbaar en toegankelijk maken, zodat inwoners zich verbonden voelen met de lokale geschiedenis.

De Grote Kerk in Elst

3.4 Cultuureducatie

In samenwerking met scholen en de cultuurcoach bieden we leerlingen de kans om kennis te maken met cultuur in Overbetuwe. Hierbij leggen we de nadruk op lokaal cultureel aanbod, zodat kinderen kennismaken met kunst, cultuur en erfgoed in hun eigen omgeving. Dit bevordert niet alleen de kennis over lokale tradities en kunstvormen, maar stimuleert ook actieve betrokkenheid van jongeren. Door hen vroegtijdig in contact te brengen met kunst, cultuur en erfgoed, leggen we een basis voor blijvende culturele participatie. Juist kinderen die het wat lastiger hebben, kunnen dankzij cultuureducatie en muziekonderwijs belangrijke succeservaringen opdoen.

Verlengde Culturele schooldag van obs De Esdoorn/Lichtenbeek

Romeinenfestival

3.5 Cross-sectorale samenwerking

Een belangrijk uitgangspunt is de actieve samenwerking tussen verschillende maatschappelijke domeinen. De gemeente vervult hierin een verbindende en stimulerende rol. We brengen partijen uit sectoren als sport, onderwijs, zorg, jeugdzorg en het bedrijfsleven bij elkaar om nieuwe vormen van samenwerking tot stand te brengen die zowel de culturele sector als de bredere gemeenschap versterken. Voorbeelden hiervan zijn gezamenlijke sport- en cultuurevenementen, kunstactiviteiten binnen zorginstellingen en culturele projecten met ondernemers. Zo maken we cultuur op nieuwe manieren toegankelijk.

Gelders Smalspoormuseum

3.6 Vrijwilligers dragen onze cultuur

Overbetuwe kent een rijk en divers cultureel landschap, gedragen door een breed netwerk van verenigingen, initiatieven en makers. Vrijwilligers spelen een onmisbare rol in dit geheel. Dankzij hun inzet ontstaan plekken voor ontmoeting, gemeenschapszin, persoonlijke groei en gezamenlijke beleving. Dit waardevolle culturele fundament is kwetsbaar. Doordat het grotendeels leunt op vrijwillige inzet en beperkte middelen, is het bestaan ervan niet vanzelfsprekend. Om deze culturele basis te behouden én te versterken, zijn blijvende aandacht, ondersteuning en samenwerking essentieel.

3.7 De rol van de gemeente

Gemeente Overbetuwe zet zich actief in voor een sterk cultureel klimaat. De gemeente vervult hierin drie rollen.

1. **Beleidsmatig** bepalen we de koers, visie en uitgangspunten.
2. **Tactisch** zorgen we voor verbinding, afstemming en stimulering.
3. **Operationeel** voeren we uit en faciliteren we waar nodig.

De verantwoordelijkheid voor het maken en presenteren van kunst, cultuur en erfgoed ligt bij de initiatiefnemers, zoals organisaties, inwoners en ondernemers. We stimuleren en ondersteunen plannen die passen binnen onze cultuurvisie. Dit doen we door mee te denken, te adviseren en – waar mogelijk – financieel bij te dragen (o.a. via diverse subsidiemogelijkheden). Waar het culturele aanbod tekortschiet of waar bepaalde doelgroepen onvoldoende bereikt worden, komen we zelf in actie, bijvoorbeeld door samenwerking te organiseren of projecten aan te jagen.

De gemeente draagt daarnaast zorg voor het behoud en onderhoud van kunst in de openbare ruimte, herdenkingsmonumenten én immaterieel erfgoed, zoals tradities, verhalen en gebruiken. Zo houden we kunst, cultuur en erfgoed in de openbare ruimte toegankelijk en van goede kwaliteit. We houden de informatie hierover actueel en maken deze zichtbaar via gemeentelijke kanalen.

Zeven-vinger-bruggen

Dansproject Koningin Julianaschool

3.8 Extra aandacht voor specifieke doelgroepen

Deze visie is gericht op alle inwoners, met als doel een breed en toegankelijk cultureel aanbod dat mensen met elkaar verbindt. We streven ernaar dat iedereen de kans krijgt om deel te nemen. Binnen deze brede benadering leggen we de nadruk op twee doelgroepen die niet vanzelfsprekend betrokken zijn:

- **Jongeren.** Als toekomst van onze gemeenschap is het van belang om jongeren (van 12 t/m 25 jaar) vroegtijdig en actief te betrekken.
- **Inwoners in kwetsbare situaties.** Het gaat ons hierbij om mensen die niet vanzelfsprekend met cultuur in aanraking komen, bijvoorbeeld door geld-, gezondheids- of taalproblemen.

Door middel van maatwerk en gerichte initiatieven zorgen we ervoor dat cultuur voor iedereen toegankelijk én waardevol is.

> *Kunst, cultuur en erfgoed zijn in principe in staat om te vragen: wat zijn we aan het doen? Waar komen we vandaan, wat willen we? Ze stellen die vraag op een open manier.*
>
> *– Deelnemer enquête Kunst, Cultuur en Erfgoed 2024 –*

4. SPEERPUNTEN

Wat willen we binnen de termijn van deze visie bereiken? We maken duidelijke keuzes en richten ons op een aantal speerpunten die richting geven aan ons beleid. Deze keuzes vormen de basis voor een creatieve en verbonden gemeenschap. In de uitvoeringsagenda wordt per onderdeel aangegeven hoe aan deze speerpunten in de betreffende periode van twee jaar wordt gewerkt.

4.1 Toegankelijke en bestendige kunst-, cultuur- en erfgoedsector

- Inzetten op inclusieve en bestendige activiteiten.
- Buurtgerichte evenementen voor inwoners in kwetsbare posities.
- Financiële ondersteuning voor verenigingen, kunstenaars en culturele initiatieven.
- Goede spreiding van culturele activiteiten in alle kernen.

4.2 Jongeren betrekken bij kunst, cultuur en erfgoed

- Versterken van cultuureducatie op scholen, met aandacht voor de doorlopende leerlijn.
- Organiseren van laagdrempelige workshops, festivals en evenementen gericht op jongeren.
- Aandacht voor cultuur die leeft onder jongeren, bijvoorbeeld digitale cultuur.
- Structurele samenwerking en afstemming met jongeren, zodat activiteiten beter aansluiten bij hun behoeften.

4.3 Erfgoed behouden, ontwikkelen en stimuleren

- Behoud, ontwikkeling en stimulering van erfgoed voor inwoners en bezoekers. Oog voor de beleefbaarheid van erfgoed is hierbij van groot belang.
- Verankering van erfgoed binnen cultuureducatie.
- Erfgoed inzetten als aanjager van duurzaam toerisme.
- Bijzondere aandacht voor het UNESCO-Werelderfgoed, onder andere via samenwerking op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

4.4 Partnerschap versterken

- Stimuleren van samenwerking tussen cultuur, onderwijs, welzijn, zorg, ondernemers en andere maatschappelijke partijen.
- Versterken van het overleg met bestaande én nieuwe partners, ook buiten het culturele domein.

Romeins erfgoed in het Tempel-Kerkmuseum

5. BESTAAND BELEID

De gemeente speelt een belangrijke rol in het stimuleren en ondersteunen van kunst, cultuur en erfgoed, onder andere via financiële middelen en kennisdeling. We luisteren naar de behoeften van inwoners en organisaties, om goed aan te sluiten bij wat leeft in de gemeenschap. Deze visie helpt ons om koers te houden op de lange termijn. Tegelijkertijd blijven we flexibel en staan we open voor nieuwe initiatieven. Omdat de uitvoeringsagenda bij deze visie elke twee jaar wordt geëvalueerd en vernieuwd, gebruiken we die als hulpmiddel om te toetsen of we op de goede weg zijn.

Kasteeltuin Hemmen

Molen Nieuw Leven

5.1 Gemeentelijk beleid

Deze visie sluit aan bij beleidsstukken uit de gemeente:

- Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe
- Nota Toerisme en recreatie Lingewaard & Overbetuwe 2023-2028 “De Betuwe in verbinding: een dijk van een landschap”
- Participatiebeleid Overbetuwe, 2022-heden
- Inclusieagenda Overbetuwe 2025-2030 “Samen voor iedereen”
- Omgevingsvisie Overbetuwe 2040

Deze cultuurvisie sluit aan bij de doelstellingen van het sociaal domein, waarin het draait om talentontwikkeling, participatie en gedeelde verantwoordelijkheid.

5.2 Landelijk beleid

Deze visie is in lijn met landelijke wet- en regelgeving:

Erfgoedwet

Er zijn op verschillende niveaus – gemeenten, provincies en rijksoverheid – regels over hoe we omgaan met cultureel erfgoed. De rijksoverheid heeft in de Erfgoedwet beschreven wat de regels zijn voor gemeenten. In deze wet staat dat de gemeente verantwoordelijk is voor het beschermen en behouden van erfgoed binnen haar grondgebied, zodat waardevolle onderdelen van ons cultureel erfgoed bewaard blijven voor de toekomst.

Wet op het auteursrecht

Deze wet beschermt de rechten van mensen die iets creatiefs maken, zoals schrijvers, kunstenaars, muzikanten en filmmakers. Deze wet zorgt ervoor dat anderen hun werk niet zonder toestemming mogen kopiëren of gebruiken. Het geeft de maker het recht om te bepalen hoe hun werk gebruikt wordt en om ervoor betaald te worden als anderen het gebruiken.

Diverse Culturele codes

Gemeente Overbetuwe vindt het belangrijk dat er aandacht is voor de diverse culturele codes. Onderstaande drie codes vormen samen een basis voor een sterke, duurzame en inclusieve cultuursector. Organisaties, verenigingen en stichtingen worden gevraagd zich in te zetten om zich aan deze codes te houden. Hiervoor geldt het principe: “pas toe of leg uit”. We toetsen hierop bij subsidieaanvragen.

Governance Code Cultuur

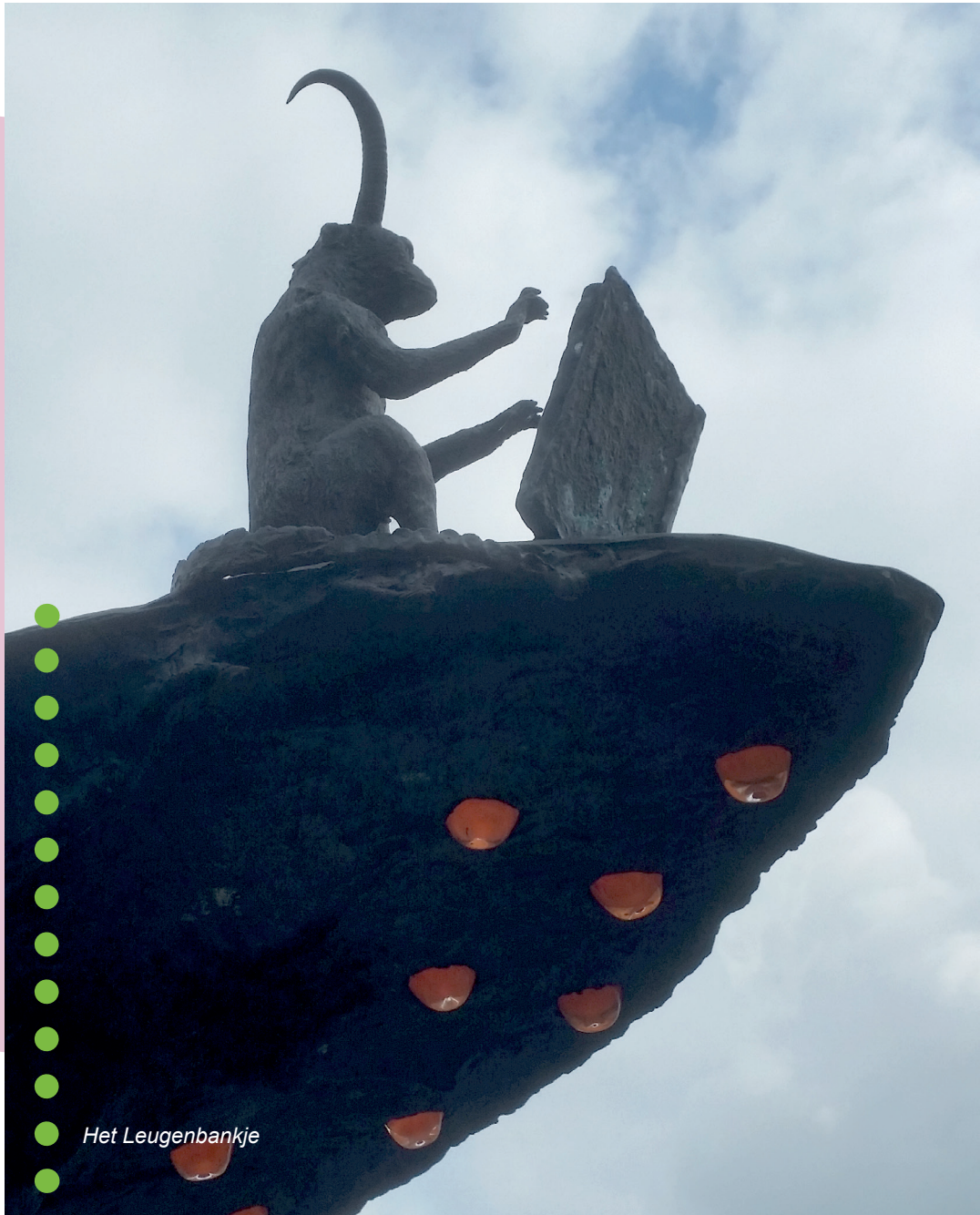
Deze code richt zich op goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. Hij bevordert transparantie, verantwoordelijkheid en integriteit, zodat de organisatie professioneel functioneert.

Fair Practice Code

Een gedragscode voor eerlijk, duurzaam en transparant werken in de cultuursector. De code stimuleert eerlijke beloning, inclusiviteit en respectvolle omgang met culturele professionals en de omgeving. Hieronder valt ook Fair Pay. Alleen bij eerlijke betaling zijn arbeidsrelaties duurzaam.

Code Diversiteit & Inclusie

Deze code zet in op een cultuursector waar iedereen zich welkom voelt, ongeacht afkomst, leeftijd, gender of beperking. Het gaat om diversiteit in publiek, personeel, programma en partners.

Het Leugenbankje

6. FINANCIËN

Cultuur is een publiek goed dat bijdraagt aan de kwaliteit van leven, sociale samenhang en de ontwikkeling van mensen. Daarom vraagt cultuur om structurele publieke investeringen. Door op lokaal niveau te investeren in kunst, culturele activiteiten en het behoud van erfgoed, versterken we het welzijn en de leefomgeving van onze inwoners. Daarnaast kijken we actief naar kansen voor samenwerking en extra geld, bijvoorbeeld via de regio of landelijke en Europese subsidies. Zo helpen we de culturele sector verder te groeien.

“Kunst levert een belangrijke sociale en maatschappelijke bijdrage. Als voorbeeld onze muziekvereniging: bij evenementen in en om ons dorp verzorgen wij de muzikale omlijsting die zeer bepalend is voor de sfeer. Dit mag niet wegvallen!”

– Deelnemer enquête Kunst, Cultuur en Erfgoed 2024 –

Non Plus Ultra

De Hoenderik

6.1 Budgetten

Gemeente Overbetuwe investeert jaarlijks in cultuur om een breed en divers aanbod te ondersteunen. Het beschikbare budget per jaar wordt vastgelegd in de uitvoeringsagenda, die we iedere twee jaar herzien. Bij de verdeling van het budget maken we onderscheid tussen structurele en tijdelijke projecten, zodat zowel langdurige initiatieven als vernieuwende activiteiten de ruimte krijgen. In de uitvoeringsagenda staat duidelijk hoe de middelen worden ingezet om de speerpunten van deze cultuurvisie te realiseren. Zo waarborgen we de transparantie en verantwoording van de besteding van publieke middelen.

6.2 Subsidies

In Overbetuwe helpen we met subsidies om kunst, cultuur en erfgoed toegankelijk te maken voor iedereen. De gemeente geeft subsidies om culturele activiteiten mogelijk te maken, zodat inwoners kunst, cultuur en erfgoed kunnen beleven, ervan kunnen leren en eraan mee kunnen doen. Deze subsidies zorgen ervoor dat het culturele aanbod breed en divers blijft en dat culturele organisaties en makers zich kunnen ontwikkelen.

Er zijn eenmalige of jaarlijkse subsidiemogelijkheden. Het gaat om activiteiten die bijdragen aan het beleven en ondersteunen van kunst en cultuur in Overbetuwe, zoals:

- Activiteiten die verenigingen ondersteunen die actief zijn op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed.
- Programma’s die mensen stimuleren om zelf actief te worden in kunst en cultuur.
- Activiteiten die mensen bewuster maken van de geschiedenis, kunst en erfgoed van Overbetuwe.

Naast het verstrekken van subsidies attenderen we het culturele veld actief op andere subsidiemogelijkheden. Ook zetten we ons in om extra subsidies binnen te halen om het culturele netwerk in Overbetuwe te versterken. Zo dragen we bij aan een sterke sociale en economische basis.

Galerie De Sleedoorn

7. EVALUATIEPROCES

De cultuurvisie heeft een looptijd tot en met 2035 en wordt in 2030 geëvalueerd. Deze tussentijdse evaluatie biedt ruimte om beleidsdoelen en uitgangspunten waar nodig aan te scherpen of bij te stellen op basis van maatschappelijke ontwikkelingen en signalen uit de praktijk. De evaluatie wordt voorbereid door het team kunst, cultuur en erfgoed, in samenwerking met het culturele veld, inwoners, jongeren en andere relevante partners. De uitkomsten worden besproken met het college en ter informatie gedeeld met de gemeenteraad. Begin 2035 volgt een eindevaluatie als basis voor een nieuwe visie.

Bands on Stage in Theater De KiK

Paardenhandel

8. TOTSTANDKOMING

Deze visie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de gemeenschap. Naast gesprekken met het culturele veld is input verzameld via een klankbordgroep met betrokken inwoners, jongerenpanels in jongerencentra en enquêtes onder zowel inwoners als culturele organisaties. Literatuuronderzoek bood aanvullende context. Al deze inzichten vormen samen de basis voor deze toekomstgerichte cultuurvisie.

9. DANKWOORD

Dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan deze cultuurvisie en in het bijzonder aan de leden van de klankbordgroep: jullie inzet en betrokkenheid zijn van grote meerwaarde geweest bij de ontwikkeling van deze visie. Samen blijven we bouwen aan een culturele toekomst die toegankelijk, inspirerend en verbindend is voor alle inwoners van Overbetuwe.

Groei en Bloei Kunstroute

10. BEGRIPPENLIJST

Deze begrippenlijst geeft uitleg bij termen uit de visie die mogelijk extra toelichting nodig hebben. Deze toelichting zorgt voor een gedeeld begrippenkader en voorkomt verwarring in interpretatie.

- Amateurkunst
  Kunst die wordt beoefend door mensen die dat doen uit passie en plezier, zonder dat het hun beroep is. Het begrip omvat activiteiten als muziek maken, toneelspelen, dansen, schrijven of schilderen in de vrije tijd.
- Bestendigheid (in de cultuursector)
  Keuzes die bijdragen aan milieuvriendelijke, toekomstbestendige en sociaal verantwoorde manieren van werken in de cultuursector. Dit kan gaan over energiegebruik, materiaalkeuze, mobiliteit, maar ook over duurzame arbeidsrelaties en eerlijke vergoedingen.
- Culturele infrastructuur
  De fysieke en organisatorische basis van het culturele leven in de gemeente. Hieronder vallen onder andere podia, dorpshuizen, culturele instellingen, verenigingen en voorzieningen waar cultuur gemaakt, getoond of beleefd wordt.
- Cultuureducatie
  Onderwijs waarin leerlingen kennismaken met kunst, cultuur en erfgoed. Het draagt bij aan de ontwikkeling van creativiteit, kritisch denken en cultureel bewustzijn.
- Cultuur
  Onder deze verzamelterm verstaan we beeldende kunst, podiumkunst, theater, muziek, literatuur, poëzie, film, (nieuwe) media, digitale cultuur, archeologie, (immaterieel) cultureel erfgoed, herdenkingsmonumenten, cultuureducatie en -participatie, musea en gemeenschapsgerichte kunstvormen, zoals community art.
- Cultuurparticipatie
  Actieve deelname aan culturele activiteiten, zoals zelf kunst maken, een museum bezoeken, deelnemen aan een theatergroep of dansles volgen. Ook meedoen aan carnaval of een erfgoedevenement valt hieronder.

Kruuzemuntje

Vluchtheuvelkerk Homoet

- **Erfgoed**
  Alles wat we van vorige generaties hebben geërfd en willen bewaren voor de toekomst. Dit kan tastbaar zijn (zoals monumenten of archeologische vondsten) of immaterieel (zoals tradities, gebruiken en verhalen). Erfgoed draagt bij aan identiteit, herkenning en gemeenschapsgevoel. Wanneer we het in deze visie over erfgoed of cultureel erfgoed hebben, hebben we het over erfgoed als identiteitsdrager en niet over gebouwd erfgoed.

- **Immaterieel erfgoed**
  Tradities, rituelen, ambachten, verhalen en gewoonten die van generatie op generatie worden doorgegeven. Denk aan dialecten, oogstfeesten, Sinterklaas of lokale gebruiken, zoals carnaval.

- **Inclusie**
  De actieve inzet om iedereen – ongeacht achtergrond, leeftijd, inkomen, gender of beperking – volwaardig te laten meedoen in het culturele leven. Inclusie gaat over toegankelijkheid, herkenning en gelijke kansen.

- **Inwoners in kwetsbare situaties**
  Personen die om uiteenlopende redenen minder vanzelfsprekend toegang hebben tot cultuur. Dit kunnen onder andere ouderen, mensen met een beperking, nieuwkomers, laaggeletterden, mantelzorgers of inwoners met een laag inkomen zijn.

- **Jongeren**
  In deze visie bedoelen we met jongeren inwoners van 12 tot en met 25 jaar. Jongeren worden als belangrijke doelgroep gezien vanwege hun rol in de toekomst van de gemeente.

- **Kunst**
  Een vorm van creatieve expressie die emoties, ideeën of verhalen overbrengt. Dit kan variëren van schilderkunst en theater tot muziek, dans, film en digitale kunstvormen. Kunst nodigt uit tot reflectie en verbeelding en draagt bij aan persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.

- **Partners**
  Samenwerkingspartijen die actief bijdragen aan het realiseren van de cultuurvisie. Dit kunnen inwoners, kunstenaars, verenigingen, scholen, ondernemers, welzijnsorganisaties, bedrijven, overheden of andere (maatschappelijke) organisaties zijn.

BIJLAGE: LIJST ORGANISATIES IN DE CULTURELE INFRASTRUCTUUR

Dit is een overzicht van bij de gemeente bekende culturele organisaties in Overbetuwe. Omdat het culturele veld dynamisch is, kan dit overzicht worden beschouwd als een momentopname (juni 2025).

Galerie de Sleedoorn

Atelier Ilse Aarsman

Kunst en Creativiteit

- Atelier De Ontmoeting – Elst
- Atelier Elst – Elst
- Atelier Ewald Sorbi – Elst
- Atelier Helende Handen – Zetten
- Atelier Ilse Aarsman Beeldende Kunst – Driel
- Fotoclub Focel – Elst
- Galerie – Kunstuitleen de Sleedoorn – Zetten
- Galerie 1400 – Slijk-Ewijk
- Kunstenaars Collectief Valburg
- Stichting Creatief Collectief Elst
- ‘t Begin van ‘t Endt – Herveld

Muziekverenigingen en -scholen

- Big Band Overbetuwe – Randwijk
- Muziekschool All Music – Elst
- Muziekvereniging Concordia – Driel
- Muziekvereniging St. Willibrordus – Herveld/Andelst
- Muziekvereniging Con Amore – Oosterhout
- Muziekvereniging PWA – Elst
- Schotten Muziekopleidingen – Herveld/Andelst
- Stichting Muziek Jaren Zestig/ Straatmuzikantenfestival – Elst
- Stichting Scouting Zetten Band

Toneelverenigingen

- Improtheater Voor de Leeuwen – Valburg e.o.
- Musicalvereniging Stichting Music – Herveld
- Toneelgroep Hemmen
- Toneelvereniging De Vriendenkring – Herveld
- Toneelvereniging Slijk-Ewijk
- Valburgs Amateur Toneel

Theaters

- Theater De KiK – Elst
- Theater Klare Taal – Elst

Toneelgroep Hemmen

Theater De KiK

Zangverenigingen

- Barbershopkoor Between Two Rivers – Elst
- Elster Mannenkoor
- Gemengd koor Eigen Wijs – Elst
- Gemengd koor Animato – Zetten
- Koor Couleur Locale – Heteren
- Koor Impuls – Driel
- Popkoor Akkoord – Elst
- Shantykoor Alle Hens – Driel
- Zangkoor DIAZ – Oosterhout
- Zangvereniging Together – Zetten
- Kerkkoor Enjoy – Driel
- R.K. gemengd koor Indoornik – Randwijk
- Christelijk gemengde zangevereniging De Lofstem - Heter
- Middenkoor Voce d'Amare – Elst
- Kamerkoor Ensuite – Zetten
- RK gemengd koor Cantorije - Driel
- RK Jeugdkoor Heteren
- RK Jongerenkoor In B'tween - Heteren
- RK koor Ubi Caritas - Heteren
- RK kerkkoor Valburg
- Gemengd zangkoor Sint Caecilia - Zetten
- Seniorenkoor Een Toontje Lager – Elst
- Zangvereniging St. Leonardus - Oosterhout

Koor Eigen Wijs

Dansscholen en -groepen

- Babs Balletschool – Elst
- Volksdansgroep IdÉ – Elst
- Dansschool L2D – Zetten
- DansCentrum Wijgers – Driel
- Dansatelier Over de Linge – Elst

Dweilorkesten

- Bats Mar Deur – Elst
- De Borrelnootjes – Herveld

Musea en Cultureel Erfgoed

- Betuws Oorlogsmuseum “The Island” 1944-1945 – Heteren
- Stichting Driel-Polen – Airborne – Driel
- Stichting Monumentenherstel Valburg / Stimova – Herveld
- Stichting Never Forget Them – Heteren
- Tempel-Kerkmuseum – Elst
- Museumboerderij Den Tip – Herveld
- Gelders Smalspoormuseum – Heteren
- Molen De Vink – Herveld
- Veteranen Vereniging Overbetuwe – Elst

Betuws Oorlogsmuseum “The Island” 1944-1945

Historische kringen

- Historische Kring Driel
- Historische Kring Midden-Betuwe – Hemmen/Andelst/Herveld/Zetten/Randwijk/Heteren
- Historische Kring Oosterhout/Slijk-Ewijk/Valburg e.o.
- Historische Vereniging Marithaime – Elst

Carnavalsverenigingen

- De Blauwe Steen – Zetten
- De Batsers – Elst
- Zet ‘m op – Elst
- VEKO – Elst
- De Toorenuulen – Driel
- De Meelhoppers – Driel
- De Bierbeuners – Elst
- De Deurdouwers – Herveld
- De Aftrappers – Heteren
- De Wielewoalers – Oosterhout
- J.C.V. De Jojo – Oosterhout
- De Karrewielers – Oosterhout
- De Waalkanters – Slijk-Ewijk
- ‘t Blauwe Striekske – Valburg
- De Striekenvrienden – Valburg

CV De Blauwe Steen

Boom De Plataan

gemeente **Overbetuwe**

Molen De Vink

Opening culturele seizoen Theater De KiK